

ДВНЗ “Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана”

Кафедра цивільного та трудового права

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

З ДИСЦИПЛІНИ: ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

*НА ТЕМУ: “ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ
ГРОМАДЯН ТА ЙОГО ЕФЕКТИВНІСТЬ”*

Виконала:

студентка 3 курсу,
денної форми навчання
Михалюк Марина Олегівна

Перевірила:

Богданець Аліна Вікторівна

ПЛАН

Вступ

- 1.Захист екологічних прав: поняття
- 2.Особливості права на захист екологічних прав
3. Конституційне закріплення права громадян на судовий захист екологічних прав
4. Наукові дослідження питання захисту екологічних прав
5. Співвідношення понять форми захисту та способи захисту
6. Механізм захисту екологічних прав різними гілками влади
7. Нормативне закріплення судового захисту
8. Роль цивільного права у забезпеченні захисту екологічних прав
9. Порядок реалізації судового захисту екологічних прав та його законодавче закріплення
10. Способи захисту екологічних прав

Висновок

Список використаних джерел

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема прав і свобод людини є однією з найактуальніших. В даному напрямі прийнято низку міжнародних нормативно-правових актів, які визнають людину найвищою цінністю суспільства, а належне забезпечення її прав і свобод - головним обов'язком демократичної держави. Відповідно до положень ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини - головним обов'язком держави. Саме закріплення за державою обов'язку забезпечення прав громадян дає можливість, в разі порушення останніх, звернутися до суду з метою їх захисту та відновлення, а також за компенсацією шкоди, заподіяної таким порушенням.

Основним екологічним правом є право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, яке вперше було закріплене в ст. 9 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища", відповідно до положень якої кожен громадянин має право на безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище. Крім того, норми даної статті закріплюють перелік і інших прав, що належать до категорії екологічних. Згідно зі ст. 21 Конституції України, основні екологічні права належать до невідчужуваних і непорушних прав людини. Відповідно до Закону "Про охорону навколишнього природного середовища" гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей є одним із основних принципів охорони довкілля.

ВСТУП

- ⦿ *Мета даного дослідження* полягає в тому, щоб на підставі аналізу чинного законодавства України та практики його реалізації визначити сутність та особливості судового захисту екологічних прав громадян, та на цій зробити висновок про його ефективність.
- ⦿ *Об'єктом дослідження* є суспільні відносини, що виникають у сфері захисту екологічних прав громадян.
- ⦿ *Предметом дослідження* є судовий захист екологічних прав громадян.
- ⦿ Відповідно до мети в роботі використано системно-структурний та порівняльно-правовий методи

Основоположні екологічні права відносяться до природних прав людини. Вони невід'ємні, невідчужувані, перебувають у нерозривному взаємозв'язку з правом на життя та правом на здоров'я, тому потребують більш ефективного захисту

ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

У законодавстві не міститься визначення поняття захисту екологічних прав громадян. Зазначається лише, що порушені права громадян у Галузі охорони навколишнього природного середовища можуть бути поновлені, а їх захист здійснюється в судовому порядку відповідно до законодавства України (ст.11 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища "). Тобто закон визначає порядок та засоби (способи) захисту порушеннях прав.

Отже, захист екологічних прав громадян доцільно розглядати як сукупність юридичних заходів, що спрямовані на припинення порушення таких прав, усунення перепон у їх реалізації, відновлення порушених прав .

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВА НА ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ

Право на захист екологічних прав - це юридично забезпечена можливість громадянина шляхом застосування встановлених нормами чинного законодавства способів, форм і засобів захисту, у порядку, визначеному законами України, здійснювати дії, спрямовані на відновлення суб'єктивних екологічних прав, усунення перешкод у їх реалізації у разі їх порушення, невизнання, оспорювання чи загрози вчинення таких дій у майбутньому, а також при наявності інших негативних наслідків;

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА ГРОМАДЯН НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ

Конституція України встановила право людини та громадянина на звернення до суду для захисту порушених прав і право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, місцевого самоврядування. Після використання всіх національних способів правового захисту громадяни можуть апелювати до міжнародних судових установ чи міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Екологічних прав
України: "Про охорону
навколишнього природного середовища", "Про
використання ядерної енергії та радіаційну
безпеку", "Про питну воду та питне
енергії" та ін.

руш
ен
і
аб
о
по
ру
ш
у
ют
ь
ся,
ст
во
ре
но
аб
о
ст
во

З метою забезпечення права на доступ громадськості до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, в Організаційній конвенції передбачено ряд особливостей реалізації цього права.

Держава в рамках свого національного законодавства гарантує:

доступ до правосуддя кожній особі, якщо вона вважає, що її запит з отримання екологічної інформації було проігноровано, неправомірно відхилено частково чи повністю, неадекватно задоволено тощо;

доступ до правосуддя представників зацікавленої громадськості, які вважають, що мало місце порушення того чи іншого права, щодо перегляду прийнятих рішень в суді з метою оскарження законності будь-якого рішення, дії або бездіяльності;

доступ до правосуддя представникам громадськості для оскарження дій або бездіяльності приватних осіб і громадських органів, котрі порушують положення національного законодавства, що стосується довкілля;

доступ до визначеної законом швидкої процедури;

доступ до процедури, що забезпечує адекватні та ефективні засоби правового захисту, включаючи при необхідності засоби правового захисту у формі судової заборони;

доступ до справедливої, неупередженої, своєчасної процедури;

доступ до процедури, не пов'язаної з непомірно великими витратами;

доступу громадськості до рішень судів з питань, що стосуються довкілля

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ

Захист екологічних прав громадян України є найгострішою проблемою сучасності, так як здійснення екологічних прав залежить від ефективності даного захисту. «Будь-яке суб'єктивне право за своєю суспільною сутністю не може бути незахищеним. Право, що не захищається, втрачає свою сутність».

Висвітленню правових питань захисту прав людини і громадянина присвячені, в основному, праці вчених науки цивільного права та цивільного процесу України, серед яких необхідно відзначити В. П. Грибанова, О. В. Дзеру, І. В. Жилінкову, О. А. Красавчикова, З. В. Ромовську, О. П. Сергеева, Ю. К. Толстого, Ю. С. Червоного, Я. М. Шевченко. В еколого-правовій літературі щодо захисту екологічних прав досліджені лише окремі аспекти даної проблематики і серед фахівців, які в тій чи іншій мірі висвітлювали дані питання, необхідно відзначити В. І. Андрейцева, Г. В. Анісімову, М. М. Бринчука, А. П. Гетьман, 1.1. Каракаша, М. В. Краснову, Н. Р. Кобецьку, Н. Р. Малишеву, Ю. С. Шемшученко. Комплексного ж дослідження захисту екологічних прав громадян України на сьогодні в еколого-правовій літературі не має.

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОЯВЛЯЮТЬСЯ ФОРМИ ЗАХИСТУ ТА СПОСОБИ ЗАХИСТУ

Форми захисту

Способи захисту

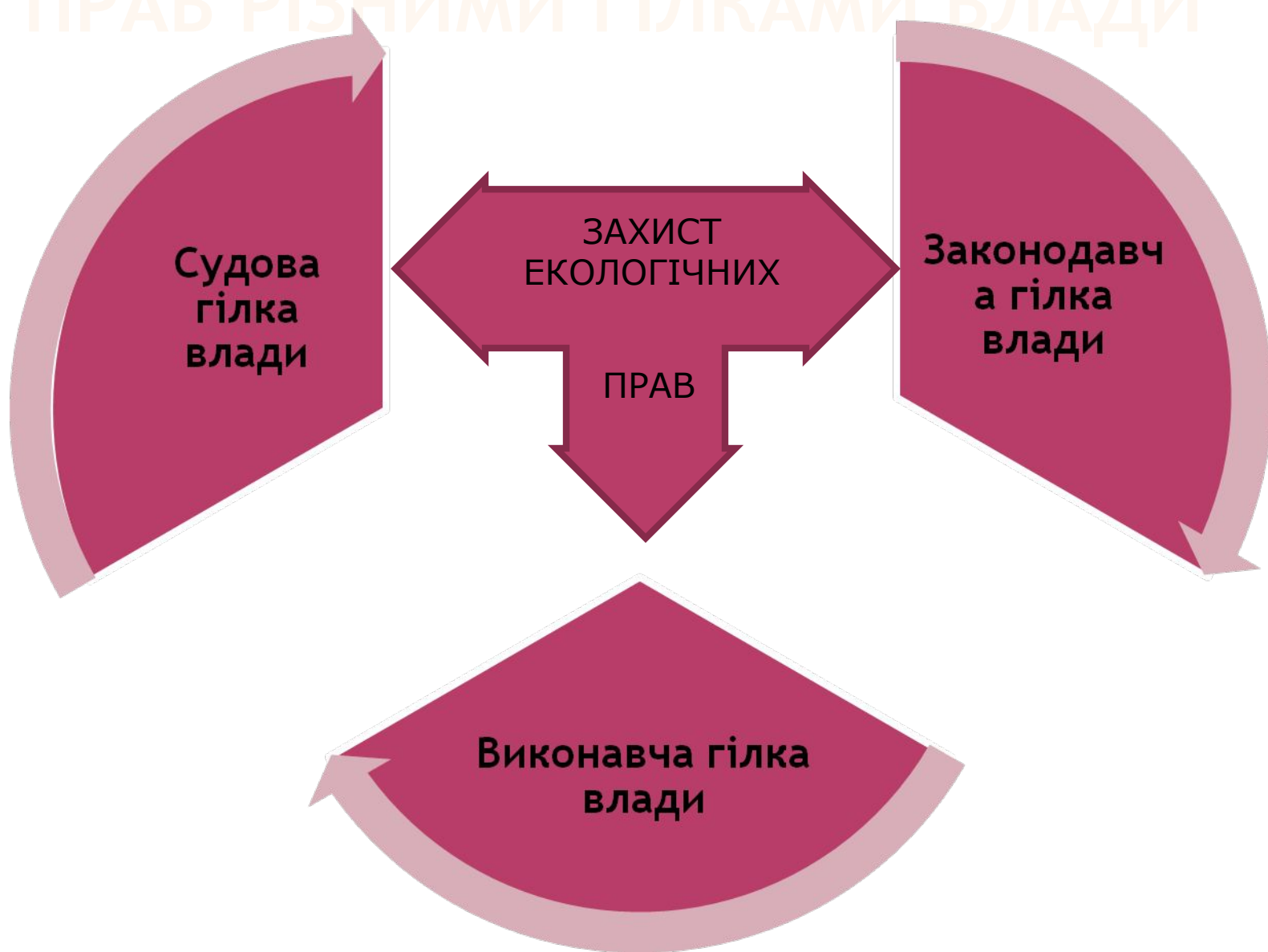
порядково
го права,
обумовлені
різницею

державні
органів
у межах їх
компетенції,
які безпос

діяльності
держави

Наприклад: визнання права на екологічну інформацію судом, розгляд земельних спорів радою, опротестування прокуратурою акта органу державної влади, що порушує екологічні права тощо

МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ РІЗНИМИ ГІЛКАМИ ВЛАДИ

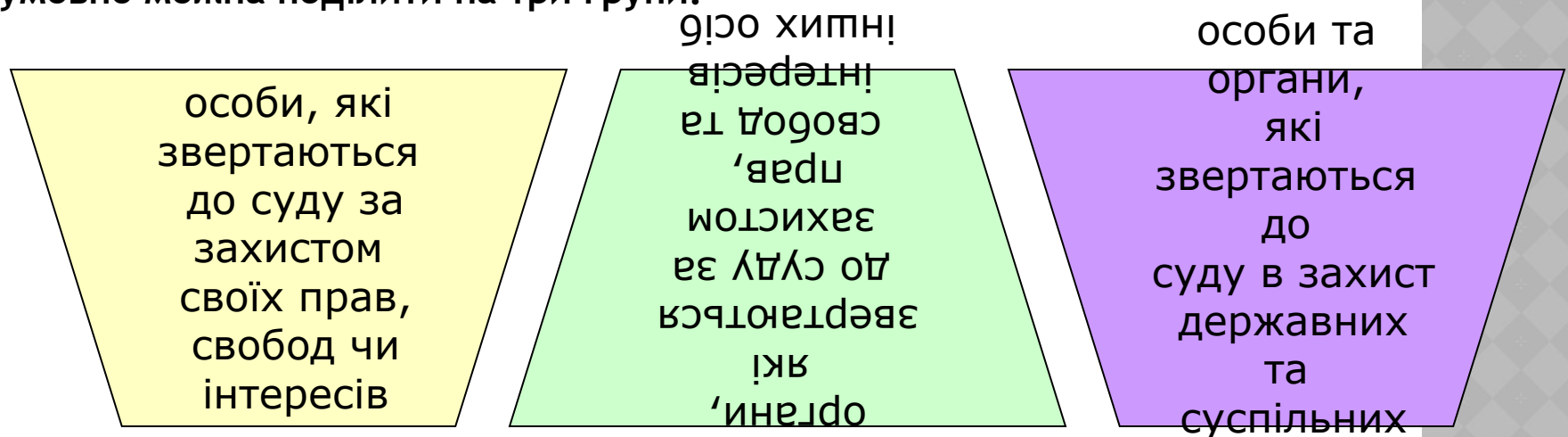
НОРМАТИВНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ СУДОВОГО ЗАХИСТУ

Судовий порядок захисту прав громадян визначений у цивільно-процесуальному законодавстві. Цивілістичні засоби та цивільно-правовий порядок судового захисту прав розповсюджується і на захист екологічних прав громадян .

Захист прав і свобод у судовому порядку гарантує ст. 55 Конституції України, відповідно до положень ч. 1 якої права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Юрисдикція судів, згідно з ч. 2 ст. 124 Конституції України, поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Відповідно до процесуального законодавства України, право на звернення до суду за захистом належить кожній особі у разі порушення, невизнання чи оспорювання її прав, свобод чи інтересів. Перелік осіб, які мають право на звернення до суду за захистом своїх прав, свобод та інтересів, закріплений у ст. 3 ЦПК України, виходячи із положень якої всіх осіб, які мають право на звернення до суду за захистом,

умовно можна поділити на три групи:

РОЛЬ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАХИСТУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ

Як правило, способи захисту суб'єктивних прав передбачені тими правовими нормами, які безпосередньо регулюють конкретні суспільні відносини.

Щодо способів захисту екологічних прав громадян України, то в узагальненому вигляді в екологічному законодавстві вони не визначені.

Перелік способів захисту цивільних прав та інтересів закріплений у

Стаття 12 Конституції України

Стаття 7 Цивільного кодексу
України

передбачає можливість застосування положень даного кодексу до врегулювання відносин, які виникають у сфері використання природних ресурсів та охорони довкілля, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства. Отже, відносини у сфері захисту екологічних прав громадян України потрапляють у сферу правового регулювання Цивільного кодексу України.

Таким чином, норми цивільного права відіграють особливу роль у забезпеченні захисту екологічних прав громадян України, оскільки способи захисту екологічних прав впливають із загальних способів захисту цивільних прав.

ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ТА ЙОГО ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ

Однією з форм захисту екологічних прав громадян є їх судовий захист. Порядок реалізації права громадян на судовий захист екологічних прав встановлений розділом VIII Конституції України та законом України «Про судоустрій і статус суддів» . Відповідно до ст. 2,3,5 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», можна провести аналіз порядку реалізації згадуваного права, а саме: громадяни звертаються до суду з проханням визнати, відновити свої порушені екологічні права, компенсувати заподіяну моральну та матеріальну шкоду, присудити виконання обов'язку в натурі чи визнати рішення, дії чи бездіяльність незаконними; вимоги пред'являються до будь-якої особи, яка порушила чи порушує екологічні права громадян, створила або створює перешкоди для реалізації цих прав чи спричинила інші ущемлення екологічних прав; терміни, протягом яких можна звернутися до суду за захистом порушених прав, залежать від того, чи громадянин звертається із позовною заявою чи із скаргою; в Україні діють суди першої інстанції, суди апеляційної інстанції та суди касаційної інстанції; судова влада в Україні реалізується шляхом здійснення правосуддя у формі цивільного, господарського, адміністративного, кримінального та конституційного судочинства відповідно до виду та ступеня тяжкості правопорушення та суб'єктного складу учасників процесу.

Ці положення є гарантією екологічних прав особи - гарантією їх захищеності та реалізації.

СПОСОБИ ЗАХИСТУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ

Слід зазначити, що перелік способів захисту прав та інтересів, що закріплені у ст. 16 Цивільного кодексу України, не є вичерпним про що свідчать положення ч. 3 ст. 16 Цивільного кодексу України, відповідно до якої суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом.

Ефективність захисту порушеного права часто залежить від того, яким способом суб'єкт буде його захищати, а вибір конкретного способу залежить від особливостей права, що порушено, конкретних правовідносин, їх суб'єктного складу та повинен бути оптимальним та ефективним за його кінцевим результатом

Способи захисту Екологічних прав

Визнання права

Припинення Протиправної дії

Відновлення становища

Припинення правовідношення

Примусове виконання обов'язку

Відшкодування майнової, моральної шкоди

Зміна правовідношення

Визнання незаконним рішення відповідного органу

ВИСНОВОК

Підводячи підсумки проведеного дослідження, слід зазначити, що в умовах сьогодення проблема захисту екологічних прав громадян України є важливою і актуальною. Захист екологічних прав громадян України, що гарантується Конституцією України та іншими актами національного законодавства, здійснюється із застосуванням певних форм та способів захисту. Проведений аналіз засвідчив, що форми та способи захисту екологічних прав громадян є різними правовими категоріями, які не є тотожними і підлягають розмежуванню. Серед форм захисту екологічних прав громадян України необхідно виділяти юрисдикційну та неюрисдикційну форми захисту.

Щодо юрисдикційної форми захисту, то найбільш ефективною та поширеною є саме судова форма захисту екологічних прав громадян України. Що стосується способів захисту екологічних прав, то вони впливають із загальних способів захисту цивільних прав та інтересів, закріплених у ст. 16 Цивільного кодексу України, і вибір певного способу захисту чи їх сукупності обумовлений характером права, яке порушено, та залежить від конкретних правовідносин.

ВИСНОВОК

За роки незалежності в Україні створена фундаментальна законодавча база в галузі захисту довкілля та екологічних прав люди ні зокрема. Незважаючи на наявність нормативноправового підґрунтя, питання захисту екологічних прав громадян в судах ще не набули належного поширення, а носять, в основному, епізодичний характер. Саме тому досить актуальним є створення спеціалізованого екологічного суду з розгляду справ щодо порушення природо охоронного законодавства та екологічних прав громадян. Чимала роль в захисті екологічних прав людини в Україні належить громадським правозахисним організаціям.

Відсутність тривалий час в Україні ефективної системної державної екополітики, а також ще досить низька правосвідомість громадян, рівень психологічного усвідомлення необхідності дотримання екологічного законодавства, ціннісного відношення до природи можуть бути основними причинами поглиблення екологічної кризи, що призводить до виснаження природних ресурсів, руйнування та надмірного забруднення середовища існування, і як наслідок масштабного порушення конституційного права людини на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Питання захисту екологічних прав людини, збереження та відтворення , захист природокористування, слід розглядати як один із пріоритетів та важливу передумову європейської інтеграції України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року.
2. Закон України «Про звернення громадян». - м. Київ, 2 жовтня 1996 року N 393 / 96- ВР.
3. Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991
4. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка. - К.: Юридична думка, 2008
5. Екологічне право України : [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / за ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. — Х. : Право, 2009.
6. Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 604. Правознавство Стаття «ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН »
7. Дзера І.О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні / І.О. Дзера. - К. : Юрінком Інтер, 2009
150. Наливайко О.І. Теоретико-правові проблеми захисту прав людини: дис. ... канд. юрид. наук : спец. : теорія та історія держави і права / О.І. Наливайко. - К., 2012
8. Ортинський Основи права (2013 р)
9. Андрейцев В.І. Екологічне право. - К., 2010
10. Дмитренко І.А. Екологічне право України. - К., 2011